

Intervenția în dislexo-disgrafie

Logopedia este o disciplină teoretică izvorâtă din necesitatea de a elucidă complexe probleme ale limbajului, ce are rol deosebit de important în viața psihică și în structurarea personalității fiecărui individ. Recent, E. Verza precizează că „logopedia contemporană își definește azi menirea fără a se limita la corectarea tulburărilor de limbaj, prevenirea și studierea lor; ea are în vedere educarea și restabilirea echilibrului psiho – fizic și a dezvoltării unei integre personalități, studierea comportamentului verbal și a relației acestuia cu personalitatea umană”

Logopedia acordă atenție în special copiilor deoarece tulburările de vorbire au o frecvență mai mare, nu trebuie să se consolideze și să se agraveze, pentru că posibilitățile de corectare sunt mult mai mari și pentru că prin înlăturarea la timp a acestora se preîntâmpină apariția altor modificări psihice și comportamentale. Deci, logopedia are în primul rând un scop educativ deoarece contribuie la formarea psiho-pedagogică a copilului, facilitează procesul instructiv-educativ în cadrul școlii. Logopedia urmărește în egală măsură să prevină și să corecteze tulburările de limbaj.

Realizarea acestui deziderat determină reducerea numărului de logopați și începerea activității de corectare încă din perioada formării limbajului, ceea ce asigură un succes rapid și complet în corectare. Vârstele preșcolară și școlară mică, sunt cele mai favorabile pentru o acțiune logopedică eficace.

Diagnosticarea

Dacă examenul vorbirii se face de la 5 ani în sus, examenul limbajului scris, se realizează în cazurile de disgrafie, dislexie la nivelul clasei a II-a și a III-a de studiu. Există și o diagnosticare precoce a tulburărilor limbajului scris, care se efectuează de la vârstele mici și terapia va cuprinde antrenarea capacităților psiho-motrice specifice pentru scris și citit. Pentru o examinare corectă a tulburărilor intervenite în scris și citit este necesar ca în anamneză să se stabilească anumite elemente precum : întârzieri în apariția vorbirii, dislalii polimorfe sau fiziologice prelungite, bilingvismul, întreruperi de școlaritate, exigențele familiei asupra copilului, exersarea scris-cititului acasă. Examinarea lexiei și grafiei trebuie să cuprindă imaginea schemei corporale, a lateralității, a motricității fine. Se pot folosi : probe pentru determinarea orientării spațiale, proba pentru determinarea sincineziilor digitale, proba pentru determinarea lateralității, testul OSERETSKI, proba LIEBMANN etc.

După rezolvarea acestor probe este examinată direct lexia și grafia logopatului prin intermediul unor probe specifice în care se verifică : literele, silabele, cuvintele, analiza și sinteza lexico-grafică, propozițiile și micile texte. Este folosită copierea și dictarea, citirea de pe carte și de pe caiet și se aplică o fișă de evaluare a greșelilor tipice pentru fiecare copil.

Logopedia se folosește de aceleași metode pe care le utilizează psihologia în studierea limbajului normal. Avantajul constă în faptul că în logopedie, limbajul e studiat așa cum se manifestă, fenomenul nu mai trebuie provocat pe cale experimentală și datele obținute se pot raporta la manifestările normale. Limbajului tulburat e mai puțin probabilă și urmărirea lui se poate face ori de câte ori este nevoie și se poate corecta și pe etape de vârste.

Prezentarea unor concepții despre dislexo-disgrafie

Dislexia comportă definiții foarte variate. Esențial este să se înțeleagă că se poate considera dislexic un copil care, deși are toate condițiile externe nu deprinde citirea din condiționări intrinseci. Dislexia este definită ca dificultatea de a citi, manifestată prin tulburări la nivelul percepției auditive, optice și al celei chinestezice, ca semne revelatoare. (Vrășmaș E., Stănică C.). Dificultățile în însușirea citirii se referă atât la corectitudinea, cât și la modul conștient, curent și expresiv pe care trebuie să-l realizeze cititul. Astfel, dislexia poate fi definită (după Vrășmaș E., Stănică C.) prin toate tulburările ce apar în procesul de achiziție alexiei, în mecanismele actului lexic. E. Verza afirmă că: ”copiii care prezintă tulburări ale scris-cititului manifestă și în planul evoluției psihice anumite rămăneri în urmă datorate repulsiei pentru efortul intelectual, slabei motivații și interesului scăzut pentru activitatea școlară la care se adaugă trăirea dramatică a eșecurilor repetate la învățatură”. Disgrafia se referă la tulburările ce intervin în actul grafic. Scrisul copilului are propria sa devenire și evoluție. Învățatul ca proces complex și de durată, este destul de dificilă. În actul grafic, tulburările disgrafice care intervin nu sunt simple oscilații ale procesului de cunoaștere, ci o incapacitate de exprimare

drept particularitate constantă pe o perioadă mai lungă. Disgrafia se denumește ca incapacitate a copilului cu limbaj, auz, dezvoltare mintală normale de a învăța corect și de a utiliza constant scrisul în condițiile de școlarizare normală.

Modalități de intervenție în terapia dislexo-disgrafiei

Metodele și procedeele cu caracter general urmăresc să pregătească subiectul din punct de vedere logopedic. Pregătirea se realizează sub formă de joc cu caracter distractiv-relaxant. În această categorie intră:

- exerciții pentru dezvoltarea musculaturii degetelor și a mâinii:-exercițiile se desfășoară sub formă ritmică;-mişcări ritmice de întindere și strângere a degetelor, a brațelor și structurarea lor;-închiderea și deschiderea ritmică a pumnului și a degetelor;
- imitarea cântatului la diferite instrumente muzicale (fluiet, pian, acordeon);
- trasarea literelor în aer, pe o sticlă, în lădița cu nisip;
- decuparea de figuri și colorarea lor;
- modelaj în lut și-n plastilină;
- strângerea mingii de tenis etc.

Educarea auzului fonematic, realizându-se sub formă de joc prin:

- recitarea unor poezioare care conțin sunete apropiate sonor;
- jocuri de recunoaștere a vocii copiilor din grupă sau cabinet;
- liste cu cuvinte paronime în care se diferențiază p-b, t-d, c-g, f-v, s-z, ș-j, l-r, ce-ci.

Educarea și dezvoltarea capacității de orientare și structurare spațială:

- exerciții de fixare a schemei corporale, recunoașterea și denumirea diferitelor părți ale corpului, plasarea diferitelor obiecte în spațiu în raport cu propriul corp;
- exerciții de stabilire a relațiilor spațiale între diferite obiecte, să aprecieze corect poziția ocupată de diferite obiecte;
- exerciții pentru plasarea corectă în pagină, reproducerea figurilor geometrice, precizarea caracteristicilor liniei drepte și a celor paralele, uniformitatea literelor, respectarea distanței dintre grafeme, respectarea înclinației grafemelor.

Înlăturarea atitudinii negative față de citit-scris și educarea personalității încurajarea logopatului, pentru ca acesta să capete încredere în forțele proprii și să depună un efort voluntar în vederea corectării handicapului.

Metode și procedee cu caracter specific logopedic. Cerințele generale în terapia logopedică sunt următoarele:

- când disgrafia este determinată de dislalii, rinolalii sau bâlbâială, mai întâi trebuie înlăturate aceste tulburări. Pe măsura corectării unui sunet se urmărește și formarea abilităților în plan lexico-grafic;
- începerea tratamentului cât mai de timpuriu pentru a împiedica consolidarea unor deprinderi greșite;
- formarea și dezvoltarea la copii a deprinderilor de analiză și sinteză în plan lingvistic și logic.

Metodele cu caracter specific logopedic urmăresc:

- Formarea la logopat a capacității de conștientizare a erorilor tipice dislexo-disgrafice, care se realizează prin atenționarea frecventă asupra greșelilor tipice și asupra modului corect de citit-scris.
- Dezvoltarea capacității de sesizare a relației dintre fonem-grafem, literă-grafem, fonem-literă, se aplică în cazul disgrafiilor care sunt cauzate de handicapurile vorbirii orale. Pentru aceasta se folosesc următoarele procedee:

- la început logopedul citește un text și semnalizează fiecare dată litera sau literele afectate, apoi se transpun grafic;
- în etapa a doua logopatul citește singur textul sub supraveghere și își subliniază cuvintele problemă pe care apoi le va reproduce în scris;
- citirea unei litere, a grupurilor de litere și cuvinte de la simplu la complex și scrierea lor;
- denumirea de imagini izolate sau în suită, punându-se accent pe cuvintele critice.

Dezvoltarea capacității de discriminare auditivă, vizuală și chinestezic-motrică, se realizează prin folosirea unor procedee care să stimuleze și să faciliteze analiza și sinteza fonetică a structurii cuvintelor și propozițiilor. Astfel se efectuează exerciții de despărțire a sunetelor în silabe, dictarea și citirea de cuvinte și propoziții, autodictarea și autocorectarea.

Dezvoltarea și perfecționarea abilităților de citit-scris se realizează prin procedee ca: citirea imaginilor izolate și în suită; citit-scrisul selectiv, adică indicarea literelor și a cuvintelor apreciate ca fiind problemă; citirea și scrierea în ștafetă, procedeu ce presupune atenție din partea tuturor copiilor deoarece nu se știe cine va fi desemnat în continuarea acțiunii de citit sau scris; citirea și scrierea pe roluri; exerciții de copiere, dictare și compunere.

Terapia acestei tulburări trebuie să vizeze în egală măsură dezvoltarea limbajului și stimularea activității psihice. Explicarea sensului cuvintelor, a propoziției precum și solicitarea logopatului să formuleze răspunsuri, compuneri, povestiri facilitează stimularea activității psihice a copilului.

BIBLIOGRAFIE:

- 1 Verza Emil, Tratat de logopedie vol II, Editura Semne, 2009
- 2 Conf.univ.dr. Tobolcea Iolanda, Curs de logopedie
- 3 Avramescu Monica Delicia, Defectologie și logopedie, Editura Fundației România de Mâine, București, 2006

Cherciu Cristina-Sinduța
Profesor logoped
C.J.R.A.E. Tulcea

